

SLOVENSKÝ HRVOLIAK (SH) nem.: SLOWAKISCHER KRÖPFER

Kto a kedy vyšľachtil nášho slovenského hrvoliaka, nie je nám známe, ani zo záznamov, ani z ústneho podania starých chovateľov. Vieme len, že sa choval oddávna v kraji podjavorinskom, a to najmä okolo Brezovej pod Bradlom, Myjavu, Starej Turej a tiež v okolí Nového Mesta nad Váhom. Tieto mestá sa môžu pýšiť, že sú kolískou nášho holuba. Teda vieme, kde sa choval a podľa týchto vedomostí ho tu museli aj vyšľachtiť – lenže kedy a kým, zostáva záhadou. Z ústneho podania starých a dnes už

nežijúcich chovateľov vieme, že sa tu bielohlávky (tak ich tunajší ľud menoval) chovali, tiež ich chovali aj ich otcovia a dedovia. Podľa týchto informácií je teda možné určiť termín vzniku tohto plemena minimálne na prvú polovicu 19. storočia. Chov prechádzal z jednej generácie na druhú spolu s ostatnými domácimi zvieratami ako dedičstvo po otcoch. Podľa slov pamätníkov sa už za čias pred prvou svetovou vojnou vyznačoval mocnou a robustnou postavou. Chovaný bol na dvoroch roľníkov, mlynárov, domkárov a všade, kde boli na to možnosti. Tešil sa obľube starých i mladých pre svoju mohutnú postavu, úhľadnú kresbu, krásny hrvoľ a pritom dobrý a rýchly let, pomocou ktorého lepšie prekonával sťažené podmienky dané tvrdou prírodou podjavorinského kraja. Nezanedbateľnou prednosťou pre jeho chovateľov zostávala najmä úžitkovosť tohto plemena. Ťažké a dobre osvalené mláďatá, odchovávané počas celého roka, boli vítaným spestrením jedálnička.

Pred rokom 1918, t. j. za čias Rakúsko-Uhorska, nemal kto na Slovensku vystúpiť s požiadavkou uznania SH za samostatné národné plemeno. V tom čase neexistovala nijaká slovenská holubiarska chovateľská organizácia, ktorá by sa

bola za jeho uznanie postavila. Nepriaznivé politické pomery na Slovensku neumožňovali bližší styk s českými krajinami a tým menej písanie do českých odborných časopisov. Tu možno hľadať príčiny, prečo sa nezachovali písomné doklady o SH zo starších čias. S prvými písomnými údajmi o jeho existencii sa stretne po roku 1918, teda po vzniku 1. ČSR, na stránkach odborných časopisov *Slovenská farma*, *Zvířena*, *Rádce z Předmostí* a *Československý holubář*. Články do týchto časopisov písali o našom holubovi Koloman Slimák z Nového Mesta nad Váhom a Ján Pavlovič zo Starej Turej. Obaja boli vytrvalými propagátormi a bojovníkmi za uznanie SH ako samostatného plemena. Prvým písomným dokladom je článok K. Slimáka uverejnený v časopise *Zvířena* (r. 1924) pod titulom *Moravský či Slovenský bielohlávek*. V roku 1927 začal vychádzať prvý slovenský chovateľský časopis *Slovenská farma*. Hneď v prvom čísle bol uverejnený článok K. Slimáka *Náš národný holub* s podtitulom *Slovenský voláč bielohlavý*. V závere tohto článku sa uvádza štandard SH vypracovaný K. Slimákom.

Prílivom cudzích plemien a vinou hospodárskej krízy v tridsiatych rokoch chov plemena upadal. Druhá svetová vojna rovnako zanechala na jeho stavoch negatívne stopy a situácia sa ešte zhoršovala. Obrat k lepšiemu nastal až po roku 1945, najmä v spojitosti so vznikom prvej chovateľskej organizácie na našom území, ktorá mala názov Ústredie slovenských spolkov chovateľov drobného hospodárskeho zvieratstva a sídlo v Bratislave. Novoutvorené ústredie našlo svojho dobrého pomocníka v *Roľníckych novinách*, ktoré mali vtedy stálu rubriku *Slovenský drobnochov*. V tejto rubrike sa objavili prvé povojnové články o situácii v chovoch nášho SH. Tu píše Štefan Maar pod titulom *Pripustíme vyhynutie slovenských plemien holubov?* (1947, s. 85). V tomto istom ročníku *Roľníckych novín* sa pod titulom *Slovenský hrvoliak bielohlavý* znovu dočítame o ňom niekoľko zaujímavostí, ktorými autor burcuje chovateľov za opätovné rozšírenie tohto nášho národného plemena, čo našlo patričnú ozvenu u chovateľov sústredených okolo K. Slimáka, ktorým rozvoj plemena ležal na srdci.

Dňa 21. 2. 1949 sa zišli chovatelia v Novom Meste nad Váhom a založili si Špeciálny spolok chovateľov SH. Neskôr bol tento spolok premenovaný na Klub chovateľov slovenského hrvoliaka (KCHSH), ten pokračuje vo svojej činnosti doteraz a za svoje sídlo si členovia zvolili Veľké Kostolany.

Slovenský hrvoliak bol oficiálne uznaný za samostatné plemeno pomerne neskoro – až v roku 1951. Prvý raz ho podľa zachovaných písomností s najväčšou pravdepodobnosťou vystavil v roku 1924 v Trnave K. Fröhlich z Bratislavy pod

názvom bieločelý voláč modrý a v roku 1926 pod názvom slovenský voláč modrý bieločelý K. Slimák na výstave v Bratislave.

Najväčší rozmach zaznamenal Klub chovateľov slovenských hrvoliakov v 60. – 80. rokoch 20. storočia. V tomto období mal klub okolo 100 členov. Na národných výstavách bol slovenský hrvoliak najviac vystavovaným národným plemenom a odvtedy klub každoročne organizuje špeciálne výstavy. Tieto roky boli plodné vďaka zanietenej práci dlhoročného predsedu klubu p. R. Petrikoviča a kolektívu funkcionárov a chovateľov okolo neho. Vzorník v tomto čase prešiel viacerými zmenami a úpravami.

Prelom tisícročí sa tak ako u všetkých plemien z bývalého východného bloku niesol v znamení nových šľachtiteľských trendov, spojených so snahou urobiť z tohto plemena konkurencieschopného hrvoliaka západným plemenám. Toto sa odzrkadlilo v aktualizácii vzorníka, ktorý bol vďaka iniciatíve výboru klubu chovateľov hrvoliakov (V. Filín, I. Podberský st., Ing. I. Krivosudský, J. Magula, Š. Šenkár, Ing. I. Podberský ml. a L. Šípoš) s príslením Ing. J. Demetera úspešne schválený ako v Nemeckom vzorníku plemien holubov – Deutsche Rassetauben Standard – ktorý je považovaný za európsky, tak aj v Americkom vzorníku plemien holubov. Týmto si naše krásne národné plemeno hrvoliakov zabezpečilo svoju „nesmrteľnosť“.

Dnes je SH rozšírený skoro po celom území západného Slovenska. V menšom rozsahu sa chová aj na východnom a strednom Slovensku a v zahraničí v Čechách, ojedinele v Nemecku a Rakúsku. Uznávaný je vo farebných rázoch: plnofarebné – čierne, žlté, červené, modré bezpásavé, hnedé, izabelové, striebřisté (modroplavé) bezpásavé, striebřorné; pásavé – modré čiernopásavé, červenoplavé, žltoplavé, hnedoplavé, striebřisté (modroplavé); bielopásavé – modré, čierne, červené, žlté, hnedé, striebřorné, izabelové; frkané – čierne, žlté, červené, hnedé a modré; šupinaté – modré, čierne, žlté, červené, izabelové, striebřorné; jarabé – vo všetkých základných farbách.

Obrúčkuje sa obrúčkou veľkosti 9 mm.